

(آموزش پزشکی)

بررسی دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در خصوص ویژگی‌های یک استاد خوب دانشگاهی

راهب قربانی^۱ (Ph.D)، سعید حاجی آقاجانی^{۲*} (M.Sc)، معصومه حیدری فر^۳، فاطمه انداده^۳، مرضیه شمس آبادی^۳

- ۱- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، بخش پزشکی اجتماعی
- ۲- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، مرکز مطالعه و توسعه آموزش پزشکی (EDC)
- ۳- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشجویان دانشکده پرستاری و پیراپزشکی

چکیده

سابقه و هدف: امروزه مهم‌ترین عاملی که در تعلیم و تربیت دانشجویان نقش ایفا می‌کند، اساتید می‌باشند، لذا مراکز آموزش عالی برای تعیین شایستگی اساتید خود ملاک‌هایی را تعیین، تا عمل کرد آن‌ها را ارزشیابی و اساتید نمونه خود را مشخص تا با استفاده از آن، کیفیت آموزش را ارتقا بخشند. حال سوال این است که استاد خوب کیست و چه خصوصاتی باید داشته باشد. به این منظور در این مطالعه به بررسی ویژگی‌های یک استاد خوب دانشگاهی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان پرداخته شده است.

مواد و روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه توصیفی - تحلیلی است که در سال ۸۷-۱۳۸۶ بر روی ۱۳۳ نفر از دانشجویان دانشکده پرستاری و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی سمنان انجام گرفت. از یک پرسش‌نامه دو بخشی که روایی و پایایی آن مورد بررسی قرار گرفته بود، نظرات دانشجویان در خصوص ۲۴ ویژگی یک استاد خوب دانشگاهی در مقیاس نگرش سنج لیکرت به صورت بی‌اهمیت، کم‌اهمیت، نسبتاً مهم، مهم یا بسیار مهم مورد پرسش قرار گرفت. سپس این ویژگی‌ها در ۴ حیطه دانش پژوهی، روش تدریس، شخصیت فردی و توانایی در ارتباط دسته‌بندی شد.

یافته‌ها: ۷۶ درصد دانشجویان خانم، ۵۳/۴ درصد دانشجویان رشته کارشناسی بودند. مهم‌ترین خصوصیات یک استاد خوب دانشگاهی از دیدگاه دانشجویان به ترتیب تسلط استاد بر درس مورد تدریس، شیوایی بیان، نحوه سامان‌دهی و تنظیم درس و علاقمندی به تدریس بوده است. از طرفی دیگر، قاطعیت و سخت‌گیری، علاقمندی به پژوهش و سابقه تدریس از ویژگی‌هایی بودند که دانشجویان کم‌ترین اهمیت را برای آن قائل بودند. آزمون‌های انجام شده فقط معنی‌دار بودن رابطه بین جنس و ویژگی‌های حیطه شخصیت فردی استاد را نشان داد ($P=0.025$).

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌ها، لازم است دانشگاه در جذب اساتید، تسلط علمی، شیوایی بیان و علاقه به تدریس را در امتحان‌های ورودی سرلوحه کار قرار داده و پس از پذیرش و قبل از شروع کار، اساتید را در کارگاه‌هایی که نحوه سازماندهی و تنظیم درس، روش‌های تدریس و چگونگی برقراری ارتباط با مخاطب را آموزش می‌دهد، شرکت داده تا آنان با آموزشی موثر که احساس رضایتمندی بیش‌تر در دانشجویان ایجاد می‌کند، کیفیت یاددهی - یادگیری را بهبود بخشند.

واژه‌های کلیدی: دانشجویان، ویژگی استاد خوب، روش تدریس، دانش پژوهی، شخصیت فردی، توانایی در ارتباط

مقدمه

نمایش دانش نیست، بلکه فرایندی است که شامل شناسایی سطح یادگیری و تصمیم‌گیری جهت مداخلات تسریع‌کننده یادگیری می‌باشد [۲]. امروزه مهم‌ترین عاملی که در تعلیم و تربیت دانشجویان نقش ایفا می‌کند، اساتید می‌باشند، زیرا آن‌ها

آموزش کلید شکوفایی کردن همه توانایی‌های سرشتی‌ای است که در درون هستی هر فرد نهفته است [۱]. آموزش

می‌توانند با اندیشه‌هایی که دارند بر روی هزاران نفر اثر بگذارند [۳].

در عصر جدید با توجه به پیشرفت سریع علوم و تکنولوژی، نه می‌توان به تمامی دانش دست یافت و نه می‌توان هر فردی را با هر ویژگی به تدریس وادار نمود [۴]. از آنجائی که، اساتید مرکز فعالیت‌های حرفه‌ای شناخته می‌شوند [۵] و با روح و روان و احساسات فراگیران سرکار دارند [۶]، نمی‌توان نقش مهم و غیر قابل انکار آن‌ها را در فرآیند آموزش علوم پزشکی نفی کرد [۵]. سوتکین و همکاران معتقدند آموزش بالینی با کیفیت، فراتر از آموزش معمول است و با الهام بخشیدن، حمایت، درگیر کردن فعال دانشجویان و ارتباط با آن‌ها حاصل می‌شود [۷].

امروزه این باور غلط وجود دارد که هر فرد عالمی، معلم تصور می‌شود. در حالی که چنین ادعایی همیشه صادق نیست و بسیاری از افراد متخصص و خیره نمی‌توانند در هنر تدریس، موفقیت چندانی کسب کنند. البته عکس قضیه نیز می‌تواند درست باشد و هر معلمی هم ممکن است الزاماً محقق چیره‌دستی نباشد [۸]. لذا یک استاد خوب باید دارای ویژگی‌های متعدد باشد تا قادر به افزایش اعتبار و شهرت یک موسسه آموزشی گردد. از طرفی داشتن همه ویژگی‌ها برای یک استاد امکان‌پذیر نیست و به همین دلیل هر موسسه بنا به برداشت خود معیارهایی را برای شایستگی اساتید خود تعیین می‌کند [۶]. گلاور و برونیگ معتقدند که اساتید خوب همیشه برای فراگیران خود الگوی مناسبی برای اجرای نقش هستند، چگونگی همکاری جمعی و سودمند با دیگران را به آن‌ها آموزش می‌دهند و روش‌های تدریس خود را با نیازها و استعداد‌های آنان هماهنگ می‌کنند [۹].

حال با توجه به این که پژوهش‌های متعدد، ویژگی‌های متفاوتی را برای یک استاد خوب ارائه داده است، لذا تلاش برای یافتن ویژگی‌های مشترک ادامه دارد و باید برای تعیین شایستگی اساتید، حیطه‌های مختلفی را با توجه به نقش‌هایی که دارند جستجو کرد. در این پژوهش ویژگی‌های یک استاد خوب دانشگاهی در قالب چهار حیطه شخصیت فردی،

دانش‌پژوهی، روش تدریس و حیطه توانائی در ارتباط که از اهمیت بیش‌تری برخوردارند و لزوماً در کیفیت یاددهی - یادگیری موثرند، مورد بررسی قرار گرفت، تا به توان مهم‌ترین و بی‌اهمیت‌ترین ویژگی‌های مشترک یک استاد خوب دانشگاهی را که از دیدگاه دانشجویان در افزایش کیفیت یاددهی - یادگیری موثر واقع می‌گردد، مشخص شود.

مواد و روش‌ها

این پژوهش، یک مطالعه توصیفی - تحلیلی می‌باشد. نمونه مورد مطالعه تمامی ۱۳۳ نفر از دانشجویان سال آخر دانشکده پرستاری و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال ۱۳۸۷-۱۳۸۶ در مقطع کارشناسی رشته پرستاری و کاردانی رشته‌های مدارک پزشکی، هوش‌بری، اتاق عمل و رادیولوژی بودند. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش پرسش‌نامه دو قسمتی، که قسمت اول شامل مشخصات عمومی و قسمت دوم مشتمل بر ۲۴ سوال مربوط به معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی بود که در چهار حیطه، شخصیت فردی (Personal characteristic) با ۸ سوال، دانش‌پژوهی (Knowledge-Seeking) با ۶ سوال، روش تدریس (Teaching method) با ۶ سوال و توانائی در ایجاد ارتباط (Communication) یا مشاوره (Consultation) با ۴ سوال، گروه‌بندی شده بود. جهت روایی پرسش‌نامه، از پرسش‌نامه‌های مورد استفاده در چندین تحقیق مشابه که در دانشگاه‌های مختلف کشور به اجرا درآمده بودند [۳، ۴، ۵، ۱۴] هم‌چنین با تعدادی از محققین با تجربه در این خصوص تماس حاصل شد و نقطه نظرات آنان نیز در طراحی پرسش‌نامه لحاظ گردید. جهت تعیین پایائی پرسش‌نامه از روش test-retest استفاده شد و اصلاحات لازم جهت تدوین نهائی پرسش‌نامه انجام گرفت. در تعیین نظرات دانشجویان در خصوص ویژگی‌های یک استاد خوب دانشگاهی معیار سنجش و نمره‌بندی داده‌ها به صورت "بی‌اهمیت، کم‌اهمیت، نسبتاً مهم، مهم، بسیار مهم" بود که به ترتیب امتیاز ۱ تا ۵ در مقیاس نگرش سنج لیکرت در نظر گرفته شد. از

نتایج

از ۱۳۳ دانشجوی مورد بررسی، ۷۶ درصد خانم، ۵۳/۴ درصد در مقطع کارشناسی پرستاری و ۳۴/۶ درصد آن‌ها در سال سوم و یا بالاتر مشغول به تحصیل بودند. مهم‌ترین خصوصیات یک استاد خوب دانشگاه دانشجویان به ترتیب تسلط استاد بر درس مورد تدریس (میانگین ۴/۹۷)، شیوایی بیان (میانگین ۴/۷۱)، نحوه سامان‌دهی و تنظیم درس (میانگین ۴/۵۳) و همچنین علاقمندی به تدریس (میانگین ۴/۵۰) بوده است. از طرفی دیگر، قاطعیت و سخت‌گیری (میانگین ۳/۳۵)، علاقمندی به پژوهش (میانگین ۳/۵۳) و سابقه تدریس (میانگین ۳/۶۹) از ویژگی‌هایی بودند که کم‌ترین اهمیت را داشته‌اند (جدول ۱).

شرکت‌کنندگان درخواست شد تا نظر خود را برای هر یک از ویژگی‌های استاد خوب دانشگاهی در پرسش‌نامه منعکس نمایند و پاسخ‌ها در مکان مشخص به محققین تحویل نمایند. در جمع‌بندی، میانگین نظرات هر یک از دانشجویان در هر حیطه به طور مجزا و در کل محاسبه و پس از گروه‌بندی به گزینه‌های بسیار مهم یا مهم (میانگین نمرات ۴ یا بیش‌تر)، نسبتاً مهم (میانگین نمرات ۳/۹ - ۲/۵)، کم‌اهمیت یا بی‌اهمیت (میانگین نمرات کم‌تر از ۲/۵) طبقه‌بندی شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (درصد فراوانی نسبی، میانگین، انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون‌های من ویتنی، کروسکال والیس و فریدمن) در سطح معنی‌داری ۵ درصد از نرم افزار SPSS ۱۱.۵ استفاده گردید

جدول ۱. توزیع فراوانی (میانگین و انحراف معیار) دانشجویان دانشکده پرستاری و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در پاسخ گویی به سوالات ویژگی‌های یک استاد خوب دانشگاهی (۸۷ - ۱۳۸۶)

ردیف	موضوع	درجه اهمیت					میانگین	انحراف معیار
		بسیار مهم (%)	مهم (%)	نسبتاً مهم (%)	کم اهمیت (%)	بی اهمیت (%)		
دانش پژوهی	تسلط استاد بر درس مورد تدریس	۹۷	۳	-	-	-	۴/۹۷	۰/۱۷
	دانش عمومی در مورد درس مورد تدریس	۵۶/۴	۳۲/۳	۱۰/۵	۰/۸	۰	۴/۴۴	۰/۷۱
	ارائه مطالب جدید و به روز	۵۷/۹	۳۰/۱	۱۰/۵	۱/۵	۰	۴/۴۴	۰/۷۴
	ارجاع دانشجو به منابع درسی	۲۴/۸	۳۹/۱	۲۳/۳	۹	۳/۸	۳/۷۲	۱/۰۵
	سابقه تدریس	۲۷/۱	۳۰/۸	۳۰/۸	۶/۸	۴/۵	۳/۶۹	۱/۰۸
	علاقمندی به پژوهش	۱۹/۵	۳۴/۶	۳۱/۶	۸/۳	۶	۳/۵۳	۱/۰۸
روش تدریس	نحوه سازماندهی و تنظیم درس	۵۹/۴	۳۵/۳	۴/۵	۰/۸	۰	۴/۵۳	۰/۶۲
	ارائه جالب مطالب درسی	۶۰/۲	۲۷/۸	۱۰/۵	۱/۵	۰	۴/۴۷	۰/۷۴
	ایجاد زمینه خلاقیت فکری در دانشجویان	۳۰/۸	۴۸/۱	۱۸	۳	۰	۴/۰۷	۰/۷۸
	وقت شناسی و حضور به موقع در کلاس	۳۳/۸	۳۷/۶	۲۳/۳	۱/۵	۳/۸	۳/۹۶	۰/۹۹
	استفاده از وسائل کمک آموزشی	۲۸/۶	۳۶/۸	۳۰/۸	۳/۸	۰	۳/۹۰	۰/۸۶
	ایجاد زمینه مشارکت دانشجویان در بحث‌های کلاسی	۲۴/۸	۳۵/۳	۲۷/۸	۹/۸	۲/۳	۳/۷۱	۱/۰۲
شخصیت فردی	شیوایی بیان	۷۶/۷	۱۸	۴/۵	۰/۸	۰	۴/۷۱	۰/۵۹
	علاقمندی به تدریس	۶۳/۹	۲۵/۶	۷/۵	۲/۳	۰/۸	۴/۵۰	۰/۷۹
	رعایت موازین اخلاقی	۶۰/۲	۲۹/۳	۷/۵	۰/۸	۲/۳	۴/۴۴	۰/۸۵
	انتقاد پذیری استاد	۵۶/۴	۳۰/۸	۱۰/۵	۱/۵	۰/۸	۴/۴۱	۰/۸۰
	انعطاف پذیری استاد	۵۰/۴	۳۲/۳	۱۵/۸	۰/۸	۰/۸	۴/۳۱	۰/۸۲
	شوخ طبعی استاد	۲۴/۱	۳۶/۱	۳۴/۶	۵/۳	۰	۳/۷۹	۰/۸۷
	آراستگی ظاهر	۱۷/۳	۴۷/۴	۳۰/۱	۵/۳	۰	۳/۷۷	۰/۸۰
	قاطعیت و سخت‌گیری	۱۰/۵	۳۳/۱	۴۲/۱	۹/۸	۴/۵	۳/۳۵	۰/۹۶
	آمادگی برای کمک به رفع اشکال دانشجویان	۶۰/۲	۳۲/۳	۵/۳	۲/۳	۰	۴/۵۰	۰/۷۰
	در دسترس بودن در غیر ساعات کلاسی	۶۳/۹	۲۵/۶	۷/۵	۲/۳	۰/۸	۳/۸۰	۰/۷۹
فعالیت در ارتباطات	ارتباط صمیمی با دانشجویان	۵۲/۶	۲۶/۳	۱۸/۷	۲/۳	۰	۴/۲۹	۰/۸۵
	ارتباط چشمی مناسب با دانشجویان	۴۰/۶	۲۴/۱	۲۴/۱	۹	۲/۳	۳/۹۲	۱/۱۰

اولویت اول و قاطعیت و سخت‌گیری استاد (میانگین ۳/۳۵) اولویت آخر و در حیطه توانائی در ارتباط و مشاوره، آمادگی برای کمک به رفع اشکال دانشجویان (میانگین ۴/۵۰) در اولویت اول و در دسترس بودن در غیرساعات کلاسی (میانگین ۳/۸۰) اولویت آخر قرار دارند (جدول ۱). آزمون‌های انجام شده رابطه معنی‌داری را بین جنس و ویژگی‌های حیطه شخصیت فردی ($P=0/025$) نشان داد، به طوری که دانشجویان دختر به حیطه شخصیت فردی استاد بیش‌تر از دانشجویان پسر اهمیت می‌دهند. مابقی ویژگی‌ها با مشخصه‌های دیگر دانشجویان رابطه معنی‌داری نداشتند (جدول ۳).

هم‌چنین دانشجویان بین چهار حیطه تشکیل‌دهنده ویژگی‌های یک استاد خوب دانشگاهی یعنی دانش‌پژوهی، روش تدریس، شخصیت فردی و توانائی در ارتباط تفاوت معنی‌دار قائل نشدند ($P>0/05$) (جدول ۲). نتایج دیگر نشان داد از نظر دانشجویان در حیطه دانش‌پژوهی، ویژگی تسلط استاد بر درس مورد تدریس (میانگین ۴/۹۷) به عنوان اولویت اول و علاقمندی به پژوهش (میانگین ۳/۵۳) در اولویت آخر، در حیطه روش تدریس، نحوه سازمان‌دهی و تنظیم درس (میانگین ۴/۵۳) در اولویت اول و ایجاد زمینه مشارکت دانشجویان در بحث‌های کلاسی (میانگین ۳/۷۱) اولویت آخر، در حیطه شخصیت فردی، شیوائی بیان (میانگین ۴/۷۱)

جدول ۲. ارتباط مشخصه‌های واحدهای مورد پژوهش با پاسخ‌های داده شده به سئوالات جنبه‌های چهارگانه یک استاد خوب دانشگاهی (۸۷-۱۳۸۶)

شاخص	نام حیطه		
	شخصیت فردی	دانش پژوهش	روش تدریس
میانگین	۴/۱۶	۴/۱۳	۴/۱۱
انحراف معیار	۰/۴۱	۰/۴۴	۰/۴۹

جدول ۳. توزیع فراوانی دانشجویان دانشکده پرستاری و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در پاسخ‌گویی به سئوالات جنبه‌های چهارگانه یک استاد خوب دانشگاهی (۸۷ - ۱۳۸۶)

حیطه	متغیرها	جنس			رشته تحصیلی			سال تحصیلی دانشجویان			
		پسر %	دختر %	P-Value	پرستاری %	پیراپزشکی %	P-Value	اول %	دوم %	سوم یا بالاتر %	P-Value
دانش پژوهی	کم اهمیت یا بی اهمیت	۳۱/۱	۰	۰/۴۷۱	۱/۴	۰	۰/۴۰۵	۰	۲/۴	۰	۰/۷۷۷
	نسبتاً مهم	۳۱/۳	۲۷/۷		۳۱	۲۵/۸		۲۶/۷	۳۱	۲۸/۳	
	مهم یا بسیار مهم	۶۵/۶	۷۲/۳		۶۷/۶	۷۴/۲		۷۳/۳	۶۶/۷	۷۱/۷	
شخصیت فردی	کم اهمیت یا بی اهمیت	۳۱/۱	۰	۰/۰۲۵	۱/۴	۰	۰/۷۳۵	۰	۲/۴	۰	۰/۲۶۶
	نسبتاً مهم	۳۷/۵	۲۰/۸		۲۵/۴	۲۴/۲		۳۱/۱	۱۴/۳	۲۸/۳	
	مهم یا بسیار مهم	۵۹/۴	۷۹/۲		۷۳/۲	۷۵/۸		۶۸/۹	۸۳/۳	۷۱/۷	
روش تدریس	کم اهمیت و بی اهمیت	۰	۰	۰/۳۵۲	۰	۰	۰/۷۲۰	۰	۰	۰	۰/۸۹۰
	نسبتاً مهم	۴۰/۶	۳۱/۷		۳۵/۲	۳۲/۳		۳۱/۱	۳۵/۷	۳۴/۸	
	مهم یا بسیار مهم	۵۹/۴	۶۸/۳		۶۴/۸	۶۷/۷		۶۸/۹	۶۴/۳	۶۵/۲	
توانائی در ارتباط	کم اهمیت یا بی اهمیت	۰	۴	۰/۹۵۳	۲/۸	۳/۲	۰/۱۲۲	۴/۴	۰	۴/۳	۰/۰۶۶
	نسبتاً مهم	۳۱/۳	۲۶/۷		۳۳/۸	۲۱		۱۷/۸	۲۶/۲	۳۹/۱	
	مهم یا بسیار مهم	۶۸/۸	۶۹/۳۰		۶۳/۴	۷۵/۸		۷۷/۸	۷۳/۸	۵۶/۵	

بحث و نتیجه گیری

ارزشیابی اعضای هیات علمی در هر موسسه آموزشی یکی از بارزترین برنامه‌ها است و تدارک و توسعه برنامه ارزشیابی یک استاد خوب از اولویت‌های مهم یک موسسه آموزشی محسوب می‌شود [۱۰]. از طرفی دیگر تکنولوژی آموزشی و اساتید مهم‌ترین عامل موفقیت برای رسیدن به اهداف آموزشی محسوب می‌شوند [۱۱]. یکی از متداول‌ترین روش‌های تعیین شایستگی یک استاد خوب نظرخواهی از دانشجویان است [۱۲]. طی سال‌های گذشته مطالعات عدیده‌ای در این راستا انجام گرفته تا معیارهای یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان تعیین گردد. آشنائی با دیدگاه دانشجویان به عنوان مشتریان اصلی در آموزش به ما کمک خواهد نمود تا ویژگی‌های یک استاد خوب را از دریچه دانشجویان ببینیم و با ارائه برنامه مناسب در تنظیم فعالیت‌های تدریس و ارزیابی، تصمیمی آگاهانه بگیریم [۱۱].

یافته‌ها نشان داد از نظر دانشجویان دانشکده پرستاری، تسلط استاد بر درس مورد تدریس، شیوایی بیان، نحوه سامان‌دهی و تنظیم درس مهم‌ترین ویژگی یک استاد خوب می‌باشند. تحقیقات زیادی، توانمندی علمی و تسلط استاد بر درس را به عنوان مهم‌ترین ویژگی یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان گزارش کردند [۱۳-۱۷]. در مطالعه‌ای دیگر که دیدگاه اساتید در خصوص ویژگی‌های یک استاد خوب مورد بررسی قرار گرفته بود، نیز مهم‌ترین ویژگی یک استاد خوب، تسلط علمی بود [۶]. لذا این ویژگی باید اولویت اول کمیته جذب دانشگاه برای جذب هیات علمی باشد. اغماض در این زمینه منجر به افت کیفیت آموزشی دانشگاه و در نهایت کیفیت خدمات رسانی در حیطه سلامت کشور خواهد شد. از نتایج دیگر پژوهش این‌که، دانشجویان از بین چهار جنبه از ویژگی‌های استاد خوب، تفاوتی قائل نشدند و همه ویژگی‌ها را مهم دانستند. این نتایج با تحقیقی که معزی و همکاران [۱۸] و مرندی [۱۶] در این راستا انجام داده‌اند، متفاوت است. در دو تحقیق اخیر دانشجویان به ترتیب جنبه دانش‌پژوهی و روش تدریس را به عنوان اولویت اول یک استاد خوب

دانشگاهی تعیین نموده‌اند. به نظر می‌رسد این تفاوت ناشی از ذهنی بودن پاسخ‌ها و عدم آگاهی کافی دانشجویان از فرآیند تدریس باشد که امکان قضاوت مناسب را به دانشجو نمی‌دهد تا امکان تعیین ویژگی‌های مشترک یک استاد خوب دانشگاهی فراهم گردد. یکی دیگر از دلایل احتمالی رشته و مقطع تحصیلی می‌باشد که سطح انتظارات دانشجویان متفاوت است. در دو مطالعه فوق نمونه مورد بررسی دانشجویان پزشکی بوده، در حالی که در مطالعه حاضر نظرات دانشجویان دانشکده پرستاری و پیراپزشکی مورد بررسی قرار گرفت.

در این مطالعه رابطه معنی‌داری بین جنس و جنبه شخصیت فردی استاد وجود داشت. به طوری که دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر اهمیت بیشتری را برای جنبه شخصیت فردی استاد قائل شدند. رعایت جنبه‌های فردی توسط استاد می‌تواند رضایت خاطر بیش از نیمی از دانشجویان را فراهم نماید.

از نتایج دیگر تحقیق این که دانشجویان به ویژگی‌های قاطعیت و سخت‌گیری، علاقمندی به پژوهش و سابقه تدریس استاد به عنوان معیارهای کم‌اهمیت در مقایسه با سایر معیارهای بررسی شده، اشاره کردند. آنچه مسلم است سابقه تدریس نیست که نقش کلیدی در فرآیند یاددهی-یادگیری ایفاء می‌کند، بلکه چگونگی ارائه محتوی درسی در کلاس که منبعث از تسلط علمی، شیوایی بیان و نحوه سازمان‌دهی درس است، نقشی کلیدی دارد. این ویژگی‌ها شاید با سابقه بالا نیز عاید نشود. در حالی که اگر استاد به طور مناسب گزینش شود، در اوائل دوران تدریس می‌تواند کسب نماید. لذا سابقه تدریس معیار مهمی نمی‌تواند باشد. از طرفی دیگر قاطعیت و سخت‌گیری زیاد ممکن است به جای ایجاد علاقمندی در دانشجو، موجبات دوری از استاد را فراهم کرده و در نتیجه بی‌علاقگی به درس مورد تدریس وی ایجاد کند. اما این که چرا دانشجویان ویژگی علاقمندی به پژوهش را معیاری کم ارزش قلمداد می‌کنند، جای سؤال دارد. آنچه مسلم است این که یک استاد می‌تواند با پژوهش و با آلفاء تفکر پژوهش محور در دانشجو، ذهن کنجکاو وی را به تلاش مضاعف وادارد. در

به جهت همراهی و همکاری در این پژوهش و در نهایت از داوران ناشناسی که نظرات ارزشمند آنان موجب ارتقای کیفیت مقاله گردید، صمیمانه تشکر و قدر دانی به عمل می‌آید.

منابع

- [1] Ai I. Survey of the parent' view of the students and teachers in the 3rd grade at Guidance school around the features of a good teacher in the governmental and non-governmental school in Shiraz (Thesis). Master of Art in the Educational Management Level, Allame Tabatabaei University, 1994, p. 30-4 (Persian).
- [2] Boyd D, Goldhaber D, Lankford H. and Wyckoff J. The effect of certification and Preparation on teacher quality, *Future Child* 2007; 17: 45-68.
- [3] Savari K, Ghaseminejad J. and Dehghan H. Survey of the features of a good teacher from view points of high school students in Mahshahr. *Psychol Educ Sci* 2002; 13,14: 75-84 (Persian).
- [4] Vahabi A, Sayadi M, Shahsavari S, Khadem MB, Veisi A. and Pouladi A. Features of a good teacher from view points of Kordestan University of medical sciences. Steps of developments in medical education 2006 (Kerman university of medical sciences); 2 (Suppl. The 8th of National Meeting in Medical Education): 175-178 (Persian)
- [5] Ekrahi M, Anvar M, Sahmodini MA, Moshki Baf MH. and Khademi S. Survey of the features of a good teacher on the basis of the teachers' view in Fasa college of medical sciences. Steps of developments in medical education *Journal* 2006 (Kerman university of medical sciences); 2 (Suppl. The 8th of National Meeting in Medical Education) 96-97 (Persian).
- [6] Haji-Aaghajani S. Comparison and Survey of teachers and students' views about the items of a good teacher. *Teb-Va-Tazkieh* 2001; 41: 47- 51 (Persian).
- [7] Sutkin G, Wagner E, Harris I. and Schiffer R. What makes a good clinical teacher in medicine? A review of the literature. *Acad Med* 2008; 83: 452-466.
- [8] Maroufi Y, Kiamanesh A, Mehrmohammadi M. and Aliaskari M. Evaluation of Teaching Quality in Higher Education; Survey of some views, *Curriculum Studies* 2007; 2 :81-112 (Persian).
- [9] Gilaver JE. and Browning RH. Educational (Psychology, Principles and its visage) Translated by Kharrazi AN, 2nd Edition, Tehran university press center, 1996: 60-75 (Persian)
- [10] Gien LT. Evaluation of faculty teaching effectiveness--toward accountability in education. *J Nurs Educ* 1991; 30: 92-94.
- [11] Ehrampoush MH, Mazloomi S. and Kalantar M. Features of a good teacher from view points of students. *J Shahid Sadoughi University of medical Sciences* 2000; 8: 104-108 (Persian).
- [12] Report of the task force on student evaluation of teaching, university of north Carolina , April, 1999, Available from: <http://www.unc.edu/faculty/reports/r99/tfset/htm>.
- [13] Reshadmanesh N, Zarezadeh Y. and Salehhajir M. Survey of the students' criteria in evaluating the teachers in Kordestan university of medical sciences. Steps of developments in medical education *Journal* 2006 (Kerman university of medical sciences); 2 (Suppl. The 8th of National Meeting in Medical Education): 221 (Persian).
- [14] Yousefi Mashouf R. and Emdadi Sh. Students' views about the individual features and Teaching skills in Hamedan university of Medical Sciences. Steps of developments in medical education *Journal* 2006 (Kerman university of medical sciences); 2 (Suppl. The 8th of National Meeting in Medical Education): 179-180 (Persian).
- [15] Najafipour S, Farahmandjou F, Amini M, Rahiminejad M. and Tabesh S. Evaluation of teachers from view points of teachers and students of Jahrom university of Medical sciences. Steps of developments in medical education *Journal* 2006 (Kerman university of medical sciences); 2 (Suppl. The 8th of National Meeting in Medical Education): 95 (Persian)
- [16] Marandi A. Survey of the criteria of a good teacher from view points of teachers and students, Thesis in G.P, Zahedan university of medical Sciences, 2001- 2002 (Persian). Available from: <http://database.irandoc.ac.ir>

عصر جدید باید به دانشجویان آموخت رسالت آن‌ها در دانشگاه تنها یادگیری مطالب تولیدی دیگران نیست بلکه باید، برخلاف دبیرستان، در تولیدات علمی نقش داشته باشند. یکی از دلایل احتمالی این یافته این است که دانشجویان مورد بررسی در مقطع لیسانس و فوق‌دیپلم بوده و هنوز به اهمیت پژوهش در تولید محتوی آموزشی پی نبرده‌اند. به نظر می‌رسد هر چه مقطع تحصیلی بالاتر رود اهمیت پژوهش آشکارتر شود که نیاز به تحقیق دارد.

همان‌طوری که ذکر شد از نظر دانشجویان، تسلط علمی استاد، شیوایی بیان، نحوه سازمان‌دهی و تنظیم درس و علاقمندی به تدریس چهار ویژگی مهم یک استاد خوب دانشگاهی می‌باشد. برخی از این ویژگی‌ها، لازم است در جذب هیات علمی مورد توجه کمیته جذب اساتید دانشگاه قرار گیرد. اما برخی دیگر را می‌توان با ورود هیات علمی به دانشگاه، به وی آموزش داد. به عنوان مثال تسلط وی در زمینه تحصیلی، علاقمندی به تدریس و شیوایی بیان از مواردی است که در زمان جذب در امتحان ورودی و مصاحبه باید مورد توجه قرار گیرد، اما موارد دیگر از قبیل نحوه سازمان‌دهی و تنظیم درس، برقراری ارتباط با دانشجویان، آگاهی از روش‌های تدریس مختلف و مواردی دیگر از این قبیل، هم‌چنین آموزش برخی از اصول روان‌شناسی، مواردی است که با شرکت اساتید در بدو استخدام در کارگاه‌های آموزشی طراحی شده توسط مراکز توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه، آمادگی لازم برای ورود به کلاس و ارائه تدریس موثر را کسب نماید. این امر با ایجاد رضایت‌مندی در دانشجویان، کیفیت یاددهی - یادگیری را بهبود خواهد بخشید.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از مسئولین و دانشجویان دانشکده‌های پرستاری و پیراپزشکی سمنان و هم‌چنین از جناب آقای غفاری کارشناس حوزه پژوهشی و سرکار خانم‌ها فتاحی‌زاده و همتیان، کارشناسان مرکز مطالعه و توسعه آموزش پزشکی

in Shahrekord university of Medical Sciences. Steps of developments in medical education Journal 2006 (Kerman university of medical sciences); 2 (Suppl. The 8th of National Meeting in Medical Education): 167 (Persian).

[17] Jahan F, Sadaf S, Kalia S, Khan A. and Hama HB. Attributes of an effective clinical teacher: A survey of students' and teachers' perceptions. J Coll physicians Surge Pak 2008; 18: 357-361.

[18] Moezi M, Borjian S, Beigi A. and Pourheidari B. Priority of Evaluation Indicators for Educators from View Point of students

(Medical Education)

Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good university lecturer

Raheb Ghorbani (Ph.D)¹, Saeed Haji-Aghajani (M.Sc)^{2*}, Masumeh Heidarifar³, Fatemeh Andade³, marziyeh Shams-Abadi³

1- Dept. of Social Medicine, Faculty of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

2- Faculty of Nursing and Para Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

3- Nursing students, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

(Received: 28 Aug 2008 Accepted: 3 Feb 2009)

Introduction: Since teachers play an important role in education, thus, the higher education organizations have items to evaluate their performance to promote the quality of education to determine the characteristics of a good teacher. This study was performed to evaluate the opinions of students in Semnan university of medical sciences about the features of a good academic lecturer.

Materials and Methods: This analytical-descriptive study was performed on 133 para-medical and nursing students. A two-part questionnaire containing 24 features of a good educator was given to students. In this questionnaire, reliability and validity was considered and the students' view was asked in the scale of Likert measuring attitude in the form of without importance, low importance, nearly important, important, and too important. Then, these features were categorized in the fields of research, methodology of teaching, in dividable character, and communication ability.

Results: 76% of students were females and 53.4% were studying for B.S. degree. The most important features obtained in this study were proficiency on the course, fluency in speech, organizing the contents and having interest to teaching. On the other hand, decisiveness of teacher, having interest to research and the teaching experience were those items that had the least important for students. In addition, the results showed that there was a significant relation between the gender and the teacher's personality features ($P=0.025$).

Conclusion: According to the results, proficiency on the course, fluency in speech and having interest in teaching are the items that in selecting the teachers should be considered. Therefore, it seems some workshops are necessary for university lecturers about how to organize the contents, teaching methodology, and how to communicate with others in order to improve the quality of teaching and learning.

Keywords: Students, Good teacher features, Teaching methodology, Research, Individual personality, communication ability

---

* Corresponding author: Fax: +98 2314451346; Tel: +98 231 4451341
Sa_haji@yahoo.com